

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

115. Stante suprà dicta opinione Castri Palai, quæritur, quomodo possint
Cardinales Episcopi, vel alii Episcopi absoluere à dicta censura Piana, &
Gregoriana? Et difficultas est, quid operetur illa ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Sup. hoc in
Reol. not.
præterita.

sed etiam ut distinguitur contra publicum, & famosum. Quapropter, etiam si delictum ab aliquibus sciat, modo non sciat à maiori parte vicinæ, vel Collegij, in quo sint ad minus decem personæ, neque ad iudicium sit deductum, occultum dici debet. Ita Sanchez lib. 2. de matrim. disputat. 38. num. 11. & lib. 8. disputat. 34. num. 55. & lib. 2. in decal. cap. 11. num. 19. Azor. 1. part. libro 8. cap. 10. quest. 9. Bonacina de censuris disputat. 1. quest. 3. punct. 2. num. 1. Barbosa plurimos referens de Potestate Episcopi 2. part. allegat. 39. num. 24. Palao part. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 14.

RESOL. CXV.

Sicute supra dicta opinione Castri Palai, queritur, quomodo possint Cardinales Episcopi, vel alij Episcopi absolueri à dicta censura Piana, & Gregoriana?

Et difficultas est, quid operetur illa Particula Concilij Tridentini in Diocesi sua?

Et concluditur non posse Episcopos vigore Concilij absolueri à censuris, & aliis casibus reservatis extra suam Diocesim.

Et tandem queritur, an possint Cardinalis Episcopi, vel alij Episcopi, si inciderint in censuras, de quibus est questio, absolui à suo Confessorio vigore Concilij Tridentini? Ex parte 12. tractatu 2. Resolutione 22.

§. 1. PRO intelligentia difficultatis notandum est Tridentinum in concessione absoluedi, quam præbet Episcopis apponi, illas clausulas *In foro conscientie, & in Diocesi sua.* Et nota utramque restrictionem non fuisse appositam in facultati concessa ad dispensandum, sed solum ad absoluedum à casibus; quia facultas dispensandi exercere potest erga subditos suos ab Episcopo in absentia, & siue Episcopus, siue subditi, siue ambo sint extra Diocesim. Eaque dispensatio pro utroque foro proderit; quia Tridentinum absoluet, & sine vlla limitatione eam potestatem concedit. Et quia iurisdictio voluntaria ad quam dispensatio pertinet, potest extra territorium exerceri, ut ex communi sententia docet Covarruuias lib. 3. variar. cap. 20. num. 8. quia hæc iurisdictio nullam causæ cognitionem, nec iudicem pro tribunali sedentem petit, sicut iurisdictio contentiosa, quæ nequit exerceri à iudice extra proprium territorium, ne iudici illius iniuriam inferat.

Sup. hoc ad
med. §. seq. d
& infra in §
Neque. ante
med. & in
aliis positus
in annot. 2.
dicti §.

Sup. hoc in
tom. 1. tr. 3.
Ref. 11. & in
aliis eius
not. pro hac
quest.

2. Est itaque utraque illa particula appositæ facultate absoluedi à reservatis, ut bene aduertit Suarez tom. 5. in 3. part. disp. 41. sect. 2. num. 10. & 12. quare non bene dixerunt Henriquez lib. 14. de irregular. cap. 20. num. 5. Auila de censuris p. 7. disp. 10. dub. 6. Episcopum non posse dispensare, in suspensione extra suam Diocesim virtute illius decreti, non aduertentes, eam limitationem non apponi in priori illius parte.

Sup. hoc in
Reol. not. seq.

His suppositis difficultas est, quid operetur illa particula *in Diocesi sua.*

3. Prima opinio est Patris Sanchez, qui in *summa*, tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 27. putat hæc verba non esse restrictiua facultatis Episcopo concessæ, sed potius quasi illius extensiuæ, siquidem comprehendunt subditos, qui verè subditi sunt ratione domicili, siue existant in Diocesi, siue extra, & etiam subditos, qui solum ratione transitus in Diocesi commorantur. Quapropter dicit posse Episcopum vir-

ture huius facultatis absolueri ab hæresi, reliquit, que censuris subditum existentem in aliena Diocesi, etiam si ipse Episcopus extra Diocesim existat. Probatur hoc; nam primo requiri non potest, ut vicique Episcopus scilicet, & subditi in Diocesi existant; esset enim coarctare nimis priuilegium Concilij. Deinde requiri non potest, ut Episcopus in Diocesi propria existat, ut subditum à Censuris absoluat, quia hæc absolutio est voluntaria iurisdictio nis exercitium, quod vbi libet fieri potest circa subditos; Ut ergo intelligeremus Concilium hanc iurisditionem voluntariam limitasse verbis clarioribus uti debebat. Sicut fecit sessio 6. cap. 5. de reform. cum dixit, *nulli Episcopo liceat Pontificalia in alterius Diocesi exercere.* Tandem requiri non potest, ut subditus in Diocesi propria existat, quia verba illa; *in diocesi sua* non possunt ad subditos referri, aliàs non diceret in *diocesi sua*, sed in eorum Diocesi. Iterum Concilium apposuit virgulam diuidentem subditos à Diocesi sua, dixit enim, *Liceat Episcopis, quoscumque sibi subditos in Diocesi sua absolueri*, quasi nolens Diocesim ad subditos referre. Vide Coninch de sacram. disp. 14. dub. 16. num. 252. Bonacinam de cens. disp. 1. q. 3. punct. 2. part. 1. n. 1. in fin. & Caraffam de delo tract. 5. sect. 2. q. 2. n. 3.

4. Secunda opinio est Patris Suarez, qui dicta verba tom. 5. de cens. disp. 41. sect. 2. num. 10. & 11. dicit limitanda esse ad subditos, quia paci, & recto regimini convenientius est, si potestas absoluedi non solum ad personas, sed etiam ad territoria limitetur.

5. Tertiam opinionem tenet Castro Palao 1. part. tractat. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 13. Henriquez lib. 14. de Irregular. cap. 20. num. 5. & alij asserentes illa verba *in diocesi sua* referenda esse ad Episcopos absoluedos, & ex illis limitanda esse, ita ut Episcopus extra propriam Diocesim existens non possit uti hac facultate sibi concessa, sed necessariò debere existere in sua Diocesi, ut illa uti possit.

6. Probatur quia, ut dictum est, illa verba, *in diocesi sua*, non possunt commodè ad subditos referri, & ratio congruentiæ efficacius in Prælati, quam in subditis procedit: magis enim pax & concordia inter Prælatos offendi potest ex eo, quod vtrique extra propriam Diocesim existens, potestate absoluedi sibi concessa, quam ex eo, quod existens in propria Diocesi, subditum alibi existentem absoluat.

7. Neque hoc est derogare iuri communi, & exercitio voluntariæ iurisdictio nis, quæ vbi libet exerceri potest; sicut non est derogatio iuris communis, & facultatis absoluedi, quod absolutio solum pro foro conscientie proficit. Quia cum Episcopus in his reservatis nullam haberet potestatem, potuit Pontifex in concessione illius conditiones apponere absque iuris communis derogatione, quibus seruatis facultatem concedit, & illis omittis negat; vna autem ex conditionibus est ut absolutio detur ab Episcopo existente in sua Diocesi: sicut est, ut solum pro foro interno, & conscientie proficit. Et hæc tertia opinio magis mihi placet contra Sanchez. Dico igitur non posse Episcopos vigore Concilij absolueri à Censuris, & aliis Casibus reservatis extra suam Diocesim, ut ex pluribus obseruat Garzias in *politica regulari* tom. 2. tract. 10. diffie. 7. dub. 6. punct. 2. num. 19. & ideo non deseram not. hic apponere verba Martini de S. Ioseph *Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 2. de Panis. num. 10.* sic asserentis: *Dize tambien el Concilio que puedan los Obispos absoluer, y dispensar, dentro de su Diocesi, y los Doctores*

Sup. hoc
tom. 1. tr.
Ref. 9. & b
ge. disp.
nam aliter
not.

RESOL. CXVI.

Judicium Auctoritatis de supradictis sententiis Bonacinae & Castri Palai. Ex part. 12. tract. 2. Ref. 23.

§. 1. Sed circa presentem questionem dicam breuiter quid sentio; Sententia Bonacinae negantis posse Episcopos virtute Concilij Trident. absolueri a Censuris, de quibus est questio, omnino mihi placet, propter clausulas nimis vrgentes, quibus vtuntur Pontifices Pius Quartus, & Gregorius X. videlicet; Non obstantibus, &c. quae quidem clausula tollit omnia, quae dispositioni, in qua est appofita obfistere possunt, Iafon consil. 110. col. 4. in fine, versic. 3. lib. 4. Bero consil. 147. num. 28. versic. & licet lib. 3. Rol. consil. 67. num. 62. lib. 3. Mart. de claus. part. 1. claus. 79. num. Secundum Rom. impress. & fuit dictum in Hispanen. praecminentiarum 17. Julij 1613. coram D. Patriarcha Pamphilio impressa per Farin. decis. 106. num. 5. part. 1. recent. Censura de Cens. part. 3. cap. 1. quest. 3. artic. 8. num. 14. Mar. Anton. dict. lib. 1. resolut. 46. num. 7. & 11. Deinde adest alia clausula, Quatenus opus sit, Quorum tenores, &c. Quae quidem clausula ex obseruantia Cutiae derogat quibuscumque privilegiis, & constitutionibus habentibus derogatoriis derogatorias, & operatur expressam, & inuiduam mentionem vt late per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 36. n. 29. Put. decis. 104. lib. 1. & 503. lib. 3. in Coruell. Rota decis. 113. num. 1. part. 1. & in decis. 161. num. etiam 1. part. 2. diuers. vbi & decis. 460. num. 4. part. 1. recent. Gregorius X. decis. 209. num. 10. & ibi Adde. num. 14. cum aliis pluribus per Barbos. de claus. 117. num. 3. & 4. Ferentill. ad d. decis. 704. Buratt. num. 15. Quibus adde Tamburinum de Iure Abbatum, tom. 1. disput. 15. quest. 18. num. 45. Verum his non obstantibus sententia Castri Palai putant aliqui suam habere probabilitatem ex ratione ab ipso adducta, quam tueri praeter Doctores citatos in resolut. 21. ex Dominicanorum Familia Magister Ludouicus Berrrandus Loth. in Resolutioib. Theolog. Belgicis, tract. 1. quest. 1. artic. 1. in fine, vbi sic ait: Decreta Concilij Generalis matura deliberatione sancita, non videntur continere vim clausulae derogatoria ad alia decreta posteriora, nisi de illis specificam faciant mentionem. imo si Concilium Generale sit modernum, quale est Tridentinum, oportet etiam illius mentionem facere, nec sufficeret generalis derogatio cuiuscumque Concilij. Ita ille, cui adde Leandrum de cens. tom. 4. tradit. 11. disp. 17. quest. 45. doctum Episcopum Barbastrensem Antonium Francos in pastor. Inter. tract. 4. 9. 20. n. 12. & Salgadum de Praesent. Bull. part. 2. cap. 1. num. 59. cum seq. qui citat Sanchez, Garziam, Valenzuelam & Sacram Rotam.

2. Sed ego puto non esse recedendum a sententia negativa Bonacinae, & doctrinam allatam pro Castro Palao puto non esse admittendam in ordine ad Concilium Tridentinum, nam sufficit, quod Papa contra decreta illius referbat; nec requiritur specialis, vel generalis derogatio. Ratio autem cur non sit necessaria derogatio dicti Concilij, neque specialis, neque generalis est propter decretum vlt. in eiusdem Trident. sess. 25. de reform. in quo decl. rat. omnia in dicto sacro Concilio statuta ita decreta fuisse, vt in his, salua semper auctoritas Sedis Apostolicae & sit, & esse intelligatur. Et sic Papa potius videtur vti facultate sibi tributa a Concilio, quam aliquid facere contra Concilium. Sic docet doctissimus, & amicissimus P. Lezana in p. 2. d. Thom. tract. 6. disp. 12. quest. 2. in fine. Anastasius Germon. de indit.

N. 4. Cardi

Flora communemente son uniformes con razon, en que esta restricción, no es para la primera parte del Decreto, que toca la dispensación de irregularidades, Censuras, siro quanto a la segunda parte, que toca la absolución de la heregia, y cosas reservados; porque para poder dispensar en Censuras y irregularidades, conforme a Derecho por ser acto de iurisdicción voluntaria, le puede exercer el Obispo con su subdito, aunque el vno, o el otro esten fuera de la Diocesi, o ambos juntos, l. mancipium, Cod. de adoptionibus, l. 2. ff. de offic. Proconsul. Doctor. ibi, & cap. nouit. de offic. leg. Barbosa de potest. Episcop. 1. part. allegat. 39. num. 7. Fagundez precept. 2. lib. 8. cap. 8. num. 35. Suarez tom. 3. disputat. 4. sect. 2. num. 10. & 12. Diana 4. part. tract. 4. resolut. 116. y am. Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 11. num. 17. desende latamente, que por esse privilegio puede absolver, aun de la heregia, y dispensar absoluamente el Obispo a sus subditos, aunque el y ellos esten fuera de la Diocesi, porque para limitar la iurisdicción voluntaria, que le compete de Derecho comun, auia de usar de palabras mas claras. Pero en esto no signo a Sanchez porque si fuera verdadera su opinion, no seruan de nada las palabras, In Diceceli sua, & verba debent intelligi vt aliquid operentur, cap. si Papa in fine de privilegiis, lib. 7. cap. si a Indice de appellacionib. eodem lib. 1. 3. in principio, ff. de iur. iurand. l. fin. ff. ne quis in loco publico, l. si quando 112. & ibi gloss. sinistra, ff. de legatis 1. com. nisi tam poco signo la opinion de Henriquez, lib. 14. cap. 10. num. 5. Y de vtros, que apreadamente finieron, que en ningun caso, ni manira podia usar el Obispo desta auoridad, fuera de suya Diocesi. Huel. que Martinus de S. Ioseph. Vnde ex dictis patet Cardinalem Episcopum, vel alium Episcopum Romae morantem tempore Conclausi posse ex doctrina Sanchez absolvere suum subditum a Censura lata in Bulla Pij IV. & Gregor. X. virtute Concilij Tridentini, & ideo hanc sententiam praeter Sanchez tenet ex Puente Hurtado doctissimus Franciscus Quiedo de Fide contr. 11. punct. 3. num. 57. sed ego magis adhereo negatiuae sententiae stante particula appofita in Concilio in Diocesi sua, quae superflue poneretur, quod concedendum non est. Vide etiam Cardinalem Lugo de fide, disputat. 23. sect. 3. num. 73. An vero possit Cardinalis Episcopus, vel alij Episcopi, si incidant in Censuras, de quibus est questio, absolui a suo Confessario virtute Concilij Tridentini, respondent communiter affirmatiue, si enim possit hanc facultatem alteri committere, vt suum subditum absoluat, quare non poterit respectu sui ipsius alias deterioris conditionis esse, quam sui subditi, & hoc, siue dicamus, Confessorem illum habere iurisdictionem ab ipso Episcopo delegatam, quod sustinet Sanchez lib. 8. de matrimon. disputat. 3. siue dicamus eam habere immediatè a Summo Pontifice, ex vi iuris communis, quod tanquam probabile sustinet Suarez tomo quinto, disputat. 41. sect. 2. numero decimoquinto, quia ex vi decreti Tridentini reservatio ablata est ab illis casibus occultis, & ideo respectu Episcopi, non reputantur, vt casus reservati, sed vt comprehensi sub eligendi Confessoris facultate sibi iure communi concessa. Vide etiam Dacastillum de Sacram. tom. 2. tract. 8. disputat. 11. dub. 16. num. 237.

8. Verum haec omnia procederet in Casu nostro, si esset standum in sententia Castri Palai putantis, non esse ablatam potestatem Episcopis a Pio IV. & Gregorio X. absoluedi a Censura illata in eorum Bullis, sed de hac opinione in sequenti Resolutione iudicium meum promam.

Sup. hac sententia Bonacinae lege illam supra in Ref. 11. & vide etiam Ref. not. seq.

Quae hic est sup. Ref. 11. & legectiam Rebol. nota praeterita.

per nome...

habere in...

up. hoc...